

Universitetet
i Stavanger

Handlingsplan 2012–2014

Arkeologisk museum – Det åpne museum

Arkeologisk museum

November 2011

2. Forord

Helt siden Stavanger museum ble stiftet i 1877 har forhistorien i Rogaland vært et sentralt arbeidsområde. I 1975 ble Arkeologisk avdeling tatt ut av Stavanger museum og gjort om til Arkeologisk museum i Stavanger (AmS). Museet ble en statsinstitusjon under Kulturdepartementet. AmS ble 01.01.09 en del av Universitetet i Stavanger, under navnet Arkeologisk museum (AM), med samme status som de tre fakultetene.

Arkeologisk museum har ansvar for innsamling, konservering og bevaring av funn fra førreformatorisk tid med tilhørende dokumentasjon fra Rogaland. Samlingene danner grunnlag for forskning og formidling ved museet. På grunn av dette følger et hovedpunkt i handlingsplanen, egenartet for Arkeologisk museum i UiS-sammenheng; punktet *Forvaltning og bevaring*. Museet har bred erfaring med ulike former for formidling blant annet gjennom utstillinger, aktiviteter, publisering og foredrag. Museet har siden etableringen i 1975, prioritert tverrfaglig forskning i skjæringspunktet mellom humaniora og naturvitenskap.

Arkeologisk museum har lagt vekt på å være et nyskapende og innovativt museum, spesielt gjennom publikumsformidling, men også i andre deler av virksomheten. Dette gir et solid fundament for tilslutning til UiS sin målsetting om å være et nyskapende og utforskende universitet og universitetsmuseum.

Arkeologisk museum arbeider med en ny stor utvidelse av museet med et magasin- og formidlingsbygg på ca. 5000 kvm. Det nye bygget får moderne magasiner samt formidlingsarealer, auditorier, møterom, kafé og museumsbutikk. Utvidelsen vil bety et viktig tilskudd til kulturlivet i fylket og er planlagt som en aktiv møteplass for befolkningen i regionen og tilreisende. Utbyggingen av museumskvartalet på Våland vil med det bli fullført. Det vil, sammen med museets andre arenaer som jernaldergården på Ullandhaug, føre til at museet vil utvikle sin posisjon i bevaringen av, kunnskapsoppbyggingen om og formidlingen av Sørvestlandets forhistorie.

3. Visjon og hovedstrategi

3.1 Visjon

Arkeologisk museum sin visjon er *Det åpne museum*.

Museet ønsker å formidle en kulturhistorie som er aktuell og tilgjengelig for samfunnet. I visjonen ligger en utfordring om å se fortiden i lys av nåtidens kunnskap – AM skal aktivisere og aktualisere glemte kunnskaper.

3.2 Hovedstrategi

Arkeologisk museum er samfunnets hukommelse for Sørvestlandets forhistorie og tidlige historie. Selve nervesenteret ligger i museets magasiner, utstillinger, arkiver og i kulturminnene ute i landskapet. Gjenstander og fornminner er møysommelig registrert, utgravd, beskrevet, tegnet og fotografert gjennom tiår og hundreår, og er de viktigste tradisjons- og kulturbærerne i regionen fra forhistorisk tid og middelalder. Museet har en forankring og et nedslagsfelt som både er lokal og regional, og som igjen er en forutsetning for et nasjonalt og internasjonalt engasjement. Dette fundamentet tar museet med seg inn i

samtiden og framtiden i viktige samfunnsspørsmål, særlig innen kulturminnevern, kulturformidling og forskning.

I og med realiseringen av et nytt formidlingsbygg i museumskvartalet vil AM få etablert en ny og forbedret arena for kunnskapsformidling og opplevelser. Dette skal skje i samarbeid med andre museer og institusjoner i regionen, og det skal legges spesiell vekt på museets posisjon og rolle som et møtested og et forum for dialog mellom universitetet og samfunnet.

4. Prioriterte tverrgående satsinger

I tråd med styrevedtak er to områder utpekt som tverrgående satsingsområder for UiS – ”læringsmiljø, utdanning undervisning” og ”ekstern finansiering”. Fire av tiltakene fra henholdsvis punkt 6 og 8 er trukket frem som satsinger.

4.1 Læringsmiljø, utdanning og undervisning

Arkeologisk museum har ikke som primæroppgave å drive selvstendig undervisning på universitetsnivå. Museets mulighet til å utvikle dette må derfor sees i sammenheng med de sentrale funksjonene ved museet og den samlede økonomiske rammen. Museet har deltatt i utvikling og gjennomføring av kurs på UiS samt i undervisning ved andre institutt og læresteder.

- Utvikle kurset ”Laborativ arkeologi” ved UiS i samarbeid med UiS+
- Videreutvikle undervisningsmetoder tilpasset museets formidling for barne-, ungdoms- og videregående skole med forankring i eksisterende læreplaner

4.2 Ekstern finansiering

Ekstern finansiering har vært og er sentral for museet. Her er det valgt ut to tiltak for vår mulighet i årene framover til å finansiere virksomheten. Museet deltar sammen med de øvrige universitetsmusene, i en nasjonal satsing fra KD kanalisert gjennom Forskningsrådet for å utvikle nettverk og forskningssatsing ved museene. Programmer og nettverk som etableres skal bl.a. sette museene i stand til øke ekstern finansiering. Særlig i formidlingssammenheng, er det behov for midler ut over de faste budsjetter.

- Samarbeide videre i NFR-nettverket ”Forskningssatsning i arkeologi og museologi ved universitetsmusene” med sikte på å inkludere flere prosjekter og øke graden av ekstern finansiering av forskning
- Utvikle og gjennomføre en strategi for å øke graden av finansiering fra næringslivet

5. Prioriterte resultatindikatorer

AM	Årstall	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	Totalt antall årsverk (alle finansieringskilder)		66,6	61,2	68,6	68	70	72
	Herav UFF-stillinger – ekskl. hjelpestillinger		19,7	18,0	15,7	17	18	19
2	Publikumsbesøk	52 693	44 093	47328	50000	55000	55000	60000
3	Prosent magasinlokaler med tilfredsstillende standard for bevaring*	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
4	BOA (oppdragsinntekter, ekskl. egenandel) (Tall i 1 000)		20 603	15 664	20 000	15000	15000	15000
	Herav NFR			187	500	500	500	500
	Herav EU							
5	Antall publikasjonspoeng	8,1	17,1	16,5	17	18	19	20

* Prosent tilfredsstillende magasinlokaler vil endre seg til 100 % ved oppføring av nybygg som ikke forventes ferdig oppført i planperioden.

6. Utdanning og læringsmiljø

Mål: Samarbeide med institutter internt og eksternt om utdanning

Tiltak:

- Fortsette å delta i og utvikle av undervisning ved SV-fakultetet, Universitetet i Stavanger
- Fortsette å delta i ”Naturvitenskapelige metoder i arkeologi”, Universitetet i Oslo og arbeide for rekrutteringsgrunnlaget for paleobotanikk.

Mål: Utvikle nye undervisningstilbud

Tiltak:

- Utvikle kurset ”Laborativ arkeologi” ved UiS i samarbeid med UiS+
- Utrede mulighetene for samarbeid om undervisning med historiefaget på HUM
- Utvikle nye ideer til etterutdannelse sammen med UiS+
- Videreutvikle undervisningsmetoder tilpasset museets formidling for barne-, ungdoms- og videregående skole med forankring i eksisterende læreplaner

7. Forskning og nyskaping

Mål: Arkeologisk museum skal produsere forskning på høyt nivå ved å styrke kompetansen til egne forskere og gjennom rekruttering

Tiltak:

- En person oppgraderes til professor i planperioden
- En fullført Ph.d.-avhandling i planperioden
- Fast tildelte Ph.d.-stipender i planperioden

- Et tildelt post doc-stipend i planperioden
- En person oppgraderes til førstestilling i planperioden

Mål: Skaffe til veie flere midler til forskning

Tiltak:

- Samarbeide videre i NFR-nettverket ”Forskningsatsing i arkeologi ved universitetsmuseene”
- Delta i det nasjonale NFR-nettverket ”Museers viten – museumsviten. Museologisk forskningssatsing ved universitetsmuseene”
- Arbeide videre med målsettingene i programområdet SALS (Scientific Archaeological Laboratory Studies)
- Utvikle det faglige grunnlaget til Hafrsfjordprosjektet sammen med HUM og andre aktuelle samarbeidspartnere, skaffe eksterne midler til prosjektet og starte feltundersøkelse

Mål: Det skal publiseres minst 1 poeng pr. UFF-stilling

Tiltak:

- Følge opp ”Retningslinjer for arbeidsplanlegging for undervisnings- og forskerstillinger – bruk av arbeidsplaner” sett i relasjon til museets økonomi og virksomhet forøvrig
- Det interne forskningsrådet sin disponering av ekstra forskningstid ved museet skal sees i forhold til forskningsstrategisk plan
- Arbeide for at forskere kan ta ut forskningstid på seks måneder til ett år samlet etter søknad for prosjekt om egenkvalifisering eller ferdiggjøring av forvaltnings- eller forskningsprosjekt
- Museet skal ha en målsetting om å oppnå minimum et vikarstipend årlig
- Videreutvikle kvaliteten i forlagsdriften
- Utgi 2–4 vitenskapelige publikasjoner årlig

Mål: Styrke forvaltnings- og samlingsbasert forskning

Tiltak:

- Utarbeide plan og sette av tid med sikte på at materialet fra forvaltningsundersøkelser og innsamlet materiale blir brukt i forskning
- Utarbeide en ettergravningsplan for truede eller forskningshistoriske sentrale kulturminner
- Styrke satsingen på laborativ arkeologi ved å tilrettelegge for økt bruk av naturvitenskapelige analysemetoder

8. Formidling og kommunikasjon

Mål: AM skal være et foregangsmuseum innen formidling

Tiltak:

- Legge spesiell vekt på formidling ved hjelp av digital teknologi
- Hjemmesiden skal bli et bedre instrument for dialog med publikum og det skal satses på de sosiale mediene
- Produsere nettutstillinger, både i tilknytting til temporære utstillinger og med selvstendige tema, det lages to produksjoner i perioden

Mål: AM skal gjøre museumsbesøk attraktivt for nye grupper

Tiltak:

- Legge særlig vekt på å utvikle formidlingsformer som tiltrekker seg et voksent publikum og være en arena for livslang læring
- Arbeide for å få til en vesentlig økning av besøk fra passasjerer på cruiseskipene

Mål: AM skal utvikle et nytt innhold på formidlingssiden

Tiltak:

- Planlegge faglig innhold og finansiere en ny basisutstilling
- Utvikle et publikumstilbud med særlig vekt på formidling av Rogalands vikingtid, sett i sammenheng med periodene før og etter
- Utvikle et formidlingstilbud i tilknytting til kulturminner i terrenget bl.a. med vekt på bergkunstfeltene, fortrinnsvis i samarbeid med Rogaland fylkeskommune, kommunene, Den kulturelle skolesekken og regionmuseene
- Utrede og avgjøre på hvilke områder museet kan være en utstillings- og formidlingsarena for andre deler av universitetet og gjennomføre konkrete prosjekter
- Utarbeide planer for hva det nye formidlingsbygget skal inneholde av utstillinger, formidlingsaktiviteter og andre publikumstilbud

Mål: AM skal videreutvikle utleievirksomheten, butikk- og kafédriften

Tiltak:

- Utvikle et utleiekonsept og en tilbudsmeny til åpningen av formidlingsbygget som en del av museets formidling
- Utvikle et butikkonsept og en kafédrift som balanserer formidlingsprofilen med behovet for inntjening

Mål: Øke tilgangen på ekstern finansiering av formidlingsprosjekter

Tiltak:

- Videreutvikle vår kompetanse på og kunnskap om tilgangen på prosjektstøtte, regionalt, nasjonalt og internasjonalt
- Utvikle og gjennomføre strategier for å øke graden av finansiering fra næringslivet.
- En stor utstillingsproduksjon skal finansieres eksternt og det skal skaffes vesentlige tilskudd til ytterligere tre produksjoner

Mål: Videreutvikle Jernaldergarden som formidlingsarena

Tiltak:

- Avklare den framtidige eier- og driftsformen til anlegget
- Lage en ny areal- og driftsplan for anlegget, inkludert mottaksbygg og parkering
- Foreta en vurdering av Jernaldergardens forsknings- og formidlingsprofil
- Evaluere museets rolle i forhold til de arkeologiske friluftsmuseene i fylket

9. Forvaltning og bevaring

Mål: Tilrettelegge samlingene for forskning, formidling og forvaltning gjennom kvalitetssikring og digitalisering

Tiltak:

- Fullføre prosjektet med revisjon og digitalisering av samlingene iht. plan for kildesikring
- Fortsatt deleier i Universitetsmuseenes IT-organisasjon og bidra til videre utvikling av fagbasene
- Arbeide videre med implementering av digitale dokumentasjonssystemer i organisasjonen samt videreutvikle maler, standarder og instruksjoner for feltundersøkelsene

Mål: Forberede flytting av de kultur- og naturhistoriske samlingene til nye magasin

Tiltak:

- Planlegge innredning av lokaler og forvaltningsløsninger for de nye magasinene
- Klargjøre samlingene for flytting
- Utarbeide plan for Nubia-samlingen

Mål: Styrke fagkompetansen innen samlingsforvaltning og -bevaring samt sikre bedre tilgang til utstyr

Tiltak:

- Videreutvikle samarbeidet med andre fagmiljø på UiS for å sikre tilgang til vitenskapelig utstyr, nye analysemetoder og tverrfaglig fagkompetanse
- Fornye og utvide utstyrsparken, inkludert tilrettelegging for kursing
- Stimulere og tilrettelegge for forskning/videreutdanning innen samling og bevaring

Mål: Sikre god gjennomføring av forvaltningsprosjekt med vekt på vitenskapelige prioriteringer og optimal utnyttelse av prosjektressurser

Tiltak:

- Innarbeide ”Faglig plan for forvaltningen” i forvaltnings- og utgravningsvirksomheten
- Evaluere faglige resultater i 2014 slik at de kan gi føringer for faglige prioriteringer i neste handlingsplan
- Holde museets medarbeidere oppdatert mht utviklingen av nye dokumentasjons- og undersøkelsesmetoder og vurdere implementeringen av disse
- Arrangere et kurs i prosjektplanlegging og prosjektgjennomføring

Mål: Synliggjøre og bearbeide resultater fra forvaltningsprosjekt

Tiltak:

- Interne oppdragsrapporter bearbeides til publikasjoner og deler av prosjektmaterialet skal danne grunnlag for tverrfaglige internasjonale publikasjoner
- Oppfylle målsetningen i NFR-satsingen på universitetsmuseene ved å arrangere og delta på seminarer og konferanser samt gjennom publisering

10. Organisasjon og ressurser

Mål: AM skal ha en organisering tilpasset prioriterte oppgaver som gir best mulig effekt av disponible ressurser

Tiltak:

- AM skal iverksette bemanningsplan 2012 - 2014
- Ha en rekrutteringspolitikk som bygger opp om institusjonens ansvar og langsiktige satsningsområder

Mål: Arbeide for at ansatte skal ha arbeidsoppgaver som gir muligheter til faglig og personlig utvikling

Tiltak:

- Legge forholdene til rette for tjenestemannsutveksling og hospitering i inn- og utland
- Delta i og følge opp universitetet i Stavanmger sine tiltak når det gjelder den livsfaseorienterte personalpolitikk hvor avtalen om inkluderende arbeidsliv har en sentral plass
- Arbeide aktivt for å fremme likestilling og like muligheter for museets medarbeidere

Mål: AM skal ha en personalpolitikk og et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø som gjør museet til en attraktiv arbeidsplass

Tiltak:

- Videreutvikle organisasjonen med vekt på åpenhet, dialog med og god informasjon
- Tiltak i medarbeiderundersøkelsen gjennomføres avdelingsvis med oppfølging i månedlige HMS-ledermøter
- Utarbeiding og gjennomføring av en tiltaksplan for utvikling av sosialt samspill
- Velferdsforening etableres og drives
- Museets ansatte drar på en felles studietur, helst til utlandet

Mål: AM skal vektlegge kompetanseheving for medarbeiderne

Tiltak:

- Museets avsatte midler til kompetanseheving skal brukes strategisk for å utvikle prioriterte arbeidsoppgaver ved museet
- Midler fra resultatbasert formidlingskomponent til vitenskapelig formidling skal bidra til å heve formidlingskompetansen til våre medarbeidere
- IT-kompetansen til museets medarbeidere skal heves både innen dokumentasjonssystem og administrative system

11. Strategiske allianser og internasjonalisering

Mål: Nytt magasin- og formidlingsbygg skal realiseres ved AM

Tiltak:

- Etablere og drive et godt samarbeid med involverte parter med sikte på en god fremdrift av nytt magasin- og formidlingsbygg
- Planlegge og sikre finansiering av drift etter utvidelsen av museet

Mål: AM skal fortsette å ha faglig innflytelse og styrke nasjonalt og internasjonalt samarbeid i forhold til museets satsingsområder

Tiltak:

- AM skal være aktive i utredningsarbeid i samarbeid med offentlige instanser, Riksantikvar og på kulturminnefeltet generelt
- Være synlige på kongresser og seminarer og delta i internasjonale organisasjoner som er relevante for museet
- To årlige konferanser/seminarer/workshops arrangeres ved museet hvor minst en publiseres i en av museets serier
- Fortsette å delta i og være bidragsyter til Riksantikvarens bevaringsprogram for bergkunst 2010 - 2020

Mål: AM vil utvikle nettverksbyggingen og videreutvikle prosjektsamarbeid med regionale, nasjonale og internasjonale museer og forskningsinstitusjoner

Tiltak:

- Legge vekt på deltakelse og drift av de to nettverksatsingene i arkeologi og museologi for universitetsmuseene delfinansiert gjennom Norges forskningsråd
- Videreutvikle prosjektsamarbeid med regionale og nasjonale museer og forskningsinstitusjoner
- Arbeide for et godt og velfungerende konserveringssamarbeid regionalt og nasjonalt